



Opinie

Hoe de dominantie van Amerikaanse vogelkers aanpakken?



Bart Nyssen pleit voor veerkrachtige bossystemen waarin plaats is voor Amerikaanse vogelkers



Volgroeide Amerikaanse vogelkersbomen in de Ketelbossen. Hun kruinen laten genoeg licht door voor inheemse, schaduwtolerante soorten, maar belemmeren het opgroeien van eigen zaailingen. © Rudy Nielandt

Begin augustus 2021 werd Natuurpunt eigenaar van de Ketelbossen (16 ha) in de omgeving van de Roosenbergabdij in Waasmunster. De Amerikaanse vogelkers heeft er jarenlang, als invasieve soort, zijn gang kunnen gaan en is er dominant aanwezig. Hoe moeten we dat aanpakken?

Tijdrovend, kostbaar en nauwelijks effectief

Dominantie van invasieve soorten gaat vaak ten koste van inheemse soorten. Dat kan een impact hebben op het totale boscossysteem en de biodiversiteit. Amerikaanse vogelkers kreeg al vlug de naam 'Bospest'. Jarenlang hebben we in Vlaanderen moeite gedaan om de soort intensief te bestrijden. Dat bracht weinig zoden aan de dijk. We praatten met de Nederlandse boscoloog Amerikaanse vogelkers-expert Bart Nyssen. Die pleit, samen met andere boscologen, voor een ecosysteemaanpak van de Amerikaanse vogelkers. De ecologen onderzoeken welke rol de boom kan spelen in de bosontwikkeling. Een niet onomstreden, maar verfrissende, aanpak die nieuwe inzichten oplevert.

Omvormen naar veerkrachtige bossystemen

"Om te komen tot de juiste aanpak van Amerikaanse vogelkers, is het van belang te beseffen dat de dominantie van deze boomsoort mogelijk is, omdat onze boscossystemen sterk verarmd zijn", vertelt Bart Nyssen. "We hebben vaak te maken met uniforme bossen zonder leeftijdsvariatie. Plantages van Grove den, waarvan de kronen veel licht doorlaten, geven de Amerikaanse vogelkers de kans zich snel uit te breiden. Daarom moeten we werken naar volwassen en veerkrachtige boscossystemen, die bestaan uit vele boomsoorten."

Focus op meer variatie dus, met naast pioniers zoals Amerikaanse vogelkers en Berk, ook schaduwtolerante opvolgsoorten zoals Winterlinde, Haagbeuk, Beuk, Fladderiep, Gewoneesdoorn, Hulst, Taxus, Tammekastanje en Hazelaar. Snelgroeibomen als Ratelpopulier,

Ruwe berk, Boswilg en Boskers krijgen groeikansen op plaatsen met meer lichtinval, want door hun snelle groei overschaduwen ze de opslag van Amerikaanse vogelkers. In zulke bossen zullen na verloop van tijd, bomen en struikenvanverschillende leeftijden voorkomen. Daardoor ontstaat een gelaagde bosstructuur en valt er minder licht op de bosbodem. De Amerikaanse vogelkers krijgt dan veel minder kans om zich invasief te gedragen. De boom bevordert dan zelf, door de toegenomen schaduw en een betere strooiselomzetting, de vestiging van inheemse schaduwtolerante boomsoorten. Het werkt wel alleen als er 'zaadbomen' in de buurt aanwezig zijn. Dat is in onze monotone naaldbossen, vaak niet het geval. Dan moet een kleinschalig bosbeheer vooral schaduwtolerante opvolgsoorten inbrengen en inheemse toekomstbomen vrijstellen. Alle ingrepen, zoals grootschalige kappingen, die te veel licht in het bos brengen, zijn dan uit den boze.

Resultaten van de ecosysteemaanpak zullen pas op lange termijn zichtbaar zijn. De natuurlijke omvorming van monotoon bos naar een gemengd loofbos heeft zeker een paar decennia nodig. Amerikaanse vogelkers is, net als Ruwe berk, een pionierssoort die 70 tot 100 jaar oud kan worden. Dat is weinig voor een boom, maar voor ons een mensenleven.

Niet veel vogelkersbomen hebben in Nederland en Vlaanderen de kans gekregen om die leeftijd te halen. Maar in de Ketelbossen staan er volgroeide exemplaren van ongeveer 20 meter. Hun kruinen laten genoeg licht door voor inheemse, schaduwtolerante soorten, maar belemmeren het opgroeien van hun eigen zaailingen. Ze zijn een duidelijk bewijs dat de ecosysteemaanpak werkt.

Dirk Hylebos

Bronnen: 1. Nyssen, B., et al. (2013) Amerikaanse vogelkers van Bospest tot Bosboom. Zeist, KNNV Uitgeverij
2. Nyssen, B., et al. (2019). Beslisboom Amerikaanse vogelkers. Bosgroepen.nl